

Орлан-білохвіст

Haliaeetus albicilla (Linnaeus, 1758)

- Тип:** Хордові. Chordata
Клас: Птахи. Aves
Ряд: Соколоподібні. Falconiformes
Родина: Яструбові. Accipitridae

Один з 8-ми видів роду; один з 2-х видів роду у фауні України.

Природоохоронний статус виду:

Рідкісний

Ареал виду та його поширення в Україні:

Охоплює значну частину Євразії (переважно лісотундрова та лісова смуги). В Україні гніздиться вздовж Дніпра та його головних притоків, на р. Сіверський Донець, р. Дунай, а також поблизу великих ставкових господарств у інших р-нах. Під час кочівель трапляється по всій Україні. На зимівлі - переважно вздовж Дніпра, у пн.-зх. Причорномор'ї, на Сиваші та спорадично в інших р-нах.

Чисельність і причини її зміни:

В Україні протягом XIX - першої половини XX ст. чисельність катастрофічно скорочувалася. У 1960-70 рр. гніздилося всього 20-30 пар. Відновлення чисельності почалося з другої половини 1970 рр. досягнувши у 2009 р. 100-120 пар. Щороку зимує 260-370 ос. Головними чинниками загрози є: лісгосподарська діяльність, браконьєрство, рекреаційне навантаження поблизу водойм, збіднення кормової бази, забруднення довкілля.

Особливості біології та наукове значення:

Осілий птах, частина популяції у осінньо-зимовий період кочує. Тримається поодинці або парами, у місцях концентрації здобичі утворює скупчення. Моногам. Заселяє заплавні або вологі широколистяні ліси, бори. Гніздо влаштовує на старих деревах, може займати його багато років. Відкладає 1-3 яйця, найчастіше з кінця лютого до кінця другої декади березня. Насиджує переважно самка, 35-40діб. Залишає гніздо зазвичай 1-2 пташенят, переважно у третій декаді червня. Успішно гніздиться 74% пар. Статевозрілим стає у 4-6 років. Живиться у гніздовий період переважно рибою, у зимовий - коловодними птахами, рибою і падлом.

Морфологічні ознаки:

Маса тіла: 3,1-5,8 кг, довжина тіла: 793-863 мм, розмах крил: 2093-2232 мм. Дорослий птах бурий, темніший зверху і світліший знизу, з білим хвостом; верх голови, шия і горло значно світліші, ніж спина і верхні покривні пера крил, іноді білуваті. Молодий птах темно-бурий, відзначається плямистістю оперення. Хвіст чорнувато-бурий, дзьоб чорний. Остаточного дорослого вбрання набуває на шостий рік життя.

Режим збереження популяцій та заходи з охорони:

Внесено до ЧКУ (1994), Червоного переліку МСОП, Європейського червоного переліку, конвенції СІТЕS (Додаток I), Бернської (Додаток II) та Боннської (Додаток I і II) конвенцій. В Україні на територіях природно-заповідного фонду під час гніздування охороняється лише близько 10% популяції; взимку 100-300 орланів. Для покращання охорони необхідні: збалансоване ведення лісового господарства, створення заказників радіусом 0,5 км навколо гнізд, побудова штучних гніздівель, охорона місць масової зимівлі, посилення контролю за незаконним відстрілом, моніторинг забруднення довкілля, широкомасштабна пропаганда.

Розмноження та розведення у спеціально створених умовах:

Випадки розмноження були у Харківському зоопарку. У Зх. Європі розмножується успішно.

Господарське та комерційне значення:

Через низьку чисельність не має.